

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานหลักในกระทรวงการคลังในการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรเพื่อนำมาใช้จ่ายในการบริหารประเทศ และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์สำคัญทางเศรษฐกิจด้านต่างๆ กรมสรรพากรยังมีส่วนสำคัญในการดำเนินการทางด้านการจัดเก็บภาษีอากรเพื่อสนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจเอกชนอีกด้วย

นับตั้งแต่ประเทศไทย ประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ตั้งแต่ปี 2540 กรมสรรพากรมีเป้าหมายการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้น กรมสรรพากรสามารถจัดเก็บภาษีได้สูงกว่าประมาณการในปีงบประมาณ 2544 – 2547 โดยในปีงบประมาณ 2544 จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการถึง 9,798 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2545 สูงกว่าประมาณการ 29,183 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2546 สูงกว่าประมาณการ 88,830 ล้านบาท และในปีงบประมาณ 2547 สูงกว่าประมาณการ 163,626 ล้านบาท (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1 ภาษีที่จัดเก็บได้จริงเปรียบเทียบกับประมาณการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร ในปีงบประมาณ 2544 - 2547

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	ภาษีที่จัดเก็บได้จริง	ประมาณการจัดเก็บ	สูงกว่า ประมาณการจัดเก็บภาษี
2544	499,798	490,000	9,798
2545	544,183	515,000	29,183
2546	627,830	538,000	88,830
2547	771,626	608,000	163,626

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2547)

กรมสรรพากรมีแนวทางหลักที่ทำให้การจัดเก็บภาษีอากรบรรลุเป้าหมาย คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยการให้บริการที่ดีเพื่อเพิ่มความสมัครใจในการเสียภาษี การเร่งปรับปรุงการบริหารงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเทคโนโลยีมาใช้จัดการระบบข้อมูลข่าวสาร

ที่เรียกว่า Information Technology (IT) เป็นแกนนำในการให้บริการผู้เสียหายด้านต่าง ๆ การกำกับดูแลการเสียหายให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบันเพื่อลดภาระและปัญหาการตรวจสอบภาษีอากรย้อนหลัง รวมทั้งการให้บริการยื่นแบบแสดงรายการผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อเพิ่มช่องทางการให้บริการใหม่ ๆ แก่ผู้เสียหายให้รวดเร็ว เป็นการลดขั้นตอนของงาน ตลอดจนการปรับกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้กรมสรรพากรสามารถจัดเก็บภาษีได้สูงกว่าประมาณการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2544 - 2547 และบรรลุเป้าหมายการจัดเก็บภาษี ทำให้กระทรวงการคลังสามารถนำรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรดังกล่าวไปใช้จ่ายในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยการส่งเสริมกิจกรรมเศรษฐกิจของประชาชน พี่นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจระดับรากหญ้า เช่น การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน จัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการเดิมและ เพิ่มจำนวนผู้ประกอบการใหม่อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างและรักษาฐานการผลิต การจ้างงาน การสร้างรายได้ การส่งออก และเป็นแกนหลักในการสร้างความเติบโตและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในอนาคต จะเห็นได้ว่าการจัดเก็บภาษีอากรมีส่วนในการฟื้นฟูเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมา และช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของฐานะการคลัง

กรมสรรพากรจึงได้ปรับกระบวนการทศน์ เพื่อรองรับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงและภารกิจในการจัดเก็บภาษีที่เพิ่มมากขึ้น โดยกำหนดยุทธศาสตร์ของกรมสรรพากรในช่วง 5 ปีข้างหน้า (ปี 2547 - ปี 2551) คือ ให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง เน้นเรื่องการบริหารเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับบริการที่ดี รวดเร็ว ด้วยระบบงานที่มาตรฐานสากล เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จัดเก็บภาษีที่ทั่วถึงเป็นธรรม และสร้างฐานรายได้ภาษีของประเทศที่ยั่งยืนต่อไป โดยที่กรมสรรพากรได้จัดทำยุทธศาสตร์ขึ้น 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : IT เป็นแกนนำหลักคั่นองค์กร มีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้กรมสรรพากรเป็นผู้นำการใช้ IT และมีระบบงานมาตรฐานสากล ทำให้ผู้เสียหายได้รับบริการที่ดี รวดเร็ว ด้วยต้นทุนที่ต่ำลง สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : บริการผู้เสียหายแบบมีเจ้าภาพเพื่อสร้างความสมัครใจในการเสียหาย มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับบริการที่ดี รวดเร็ว ตั้งแต่การเสียหายแบบ Online บริการจดทะเบียนทาง Internet การคืนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การกำกับดูแลและให้คำแนะนำเป็นรายผู้ประกอบการ โดยทีมกำกับดูแล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ดำรงติดตามธุรกิจนอกระบบภาษี มีเป้าหมายเพื่อให้การจัดเก็บภาษีมีความทั่วถึง เป็นธรรม ช่วยให้การแข่งขันของภาคเอกชนอยู่บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันมากขึ้น รัฐมีรายได้สูงขึ้นโดยไม่เป็นภาระของผู้ประกอบการที่เสียหายถูกต้องแล้ว ตลอดจนเป็นการสร้างฐานภาษีที่ยั่งยืน

จากแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น กรมสรรพากรได้นำนโยบายการให้บริการที่รวดเร็ว และสร้างความสนใจในการเสียภาษี โดยเฉพาะด้านการนำระบบ IT เข้ามาใช้ในการบริหารงานจัดเก็บภาษี การให้บริการยื่นแบบแสดงรายการภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งเดิมการชำระภาษีอากรของผู้เสียภาษีสามารถชำระได้ ณ หน่วยงานของกรมสรรพากรเท่านั้น โดยในกรุงเทพมหานครสามารถชำระได้ ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ซึ่งตั้งอยู่ ณ สำนักงานเขตต่าง ๆ และในจังหวัดอื่น ๆ สามารถชำระได้ ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ซึ่งตั้งอยู่ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอต่าง ๆ แต่ปัจจุบันกรมสรรพากรได้เปิดให้บริการผู้เสียภาษีให้ได้รับความสะดวกมากที่สุด จึงได้เพิ่มสถานที่รับชำระภาษีและวิธีการชำระภาษีเพื่อให้ผู้เสียภาษีสามารถเลือกที่จะชำระภาษีได้ตามความสะดวก โดยปัจจุบันสามารถยื่นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษีได้ 4 วิธี ดังนี้

- 1) การยื่นแบบแสดงรายการ ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา โดยชำระเป็นเงินสดหรือเช็ค
- 2) การยื่นแบบแสดงรายการทางไปรษณีย์ โดยการส่งแบบแสดงรายการภาษีพร้อมกับเช็คหรือธนาคัตหรือตั๋วแลกเงินทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ซึ่งกรณีนี้จะทำได้เฉพาะผู้เสียภาษีที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร และเป็นการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเป็นการยื่นแบบแสดงรายการภายในกำหนดเวลาและชำระภาษีทั้งจำนวนเท่านั้น
- 3) การยื่นแบบแสดงรายการผ่านธนาคารพาณิชย์ โดยการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีอากรด้วยเงินสด หรือโดยการให้ธนาคารตัดโอนบัญชีเงินฝากที่ผู้เสียภาษีได้เปิดไว้กับสาขาธนาคารนั้น หรือชำระโดยเช็ค ณ ธนาคารพาณิชย์ จำนวน 15 ธนาคาร ทั้งสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาทั่วประเทศ โดยอาจชำระภาษีอากรทั้งจำนวนหรือผ่อนชำระ (หากเข้าหลักเกณฑ์การผ่อนชำระของกรมสรรพากร) ซึ่งการชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์นี้สามารถทำได้เฉพาะการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยเป็นการยื่นแบบแสดงรายการภายในกำหนดเวลา และยื่นโดยใช้แบบแสดงรายการภาษีซึ่งติดแถบชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวผู้เสียภาษี ซึ่งกรมสรรพากรเป็นผู้จัดพิมพ์เท่านั้น
- 4) การยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านอินเทอร์เน็ต ได้เริ่มให้บริการตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2544 สำหรับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.30) และจนถึงปัจจุบันนี้ได้ขยายการให้บริการสำหรับแบบแสดงรายการภาษีธุรกิจเฉพาะ (ภ.ธ.40) แบบแสดงรายการภาษีหัก ณ ที่จ่าย (ภ.ง.ด 1,2,3,53,54) แบบนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.36) แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด91,94,90) และแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล (ภ.ง.ด50,51,52,55) ซึ่งครอบคลุมทุกประเภทภาษี วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกในการชำระภาษีให้กับผู้เสีย

ภาษี ขณะเดียวกันเป็นการตอบสนองนโยบาย e-Government ของรัฐบาล และ นโยบาย e-Revenue ของกรมสรรพากร

การให้บริการขึ้นแบบและชำระภาษีผ่านอินเทอร์เน็ตของกรมสรรพากร เป็นการ ให้บริการขึ้นแบบและชำระภาษี โดยผู้เสียภาษีเป็นผู้ป้อนข้อมูลที่จะต้องกรอกในแบบแสดง รายการที่ได้รับอนุญาตให้ยื่นผ่านทางอินเทอร์เน็ต แทนการกรอกแบบและยื่นแบบแสดงรายการ ภาษีด้วยกระดาษ พร้อมชำระภาษีโดยใช้คำสั่งทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ธนาคาร โอนเงินค่าภาษีให้ กรมสรรพากร เป็นทางเลือกใหม่อีกทางหนึ่งที่ไม่บังคับ แต่ช่วยให้ผู้เสียภาษีที่สนใจเลือกใช้ บริการเพื่อความสะดวกมากยิ่งขึ้น ในขณะที่การขึ้นแบบและชำระภาษีที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ สาขายังคงมีอยู่ตามปกติ

เมื่อพิจารณาประเภทภาษีที่กรมสรรพากรจัดเก็บ สามารถจำแนกออกเป็น 7 ประเภท คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม ภาษีธุรกิจ เฉพาะ อากรแสดมปี และรายได้อื่น ๆ ซึ่งในภาษีที่กรมสรรพากรจัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็น ประเภทภาษีที่จัดเก็บได้มากที่สุด รองลงมา คือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และ ภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดา ตามลำดับ (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2 ผลการจัดเก็บภาษีอากรแยกตามประเภทของภาษีของกรมสรรพากร ในปีงบประมาณ 2544 – 2547

ประเภทภาษี	2544		2545		2546		2547	
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	215,318	43.08	228,196	41.93	261,181	41.67	316,383	41.00
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	149,667	29.95	170,415	31.32	208,604	33.28	261,784	33.93
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	101,149	20.24	108,371	19.91	116,968	18.66	134,786	17.47
ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม	17,154	3.43	19,128	3.51	21,772	3.47	31,936	4.14
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	12,852	2.57	13,715	2.52	12,749	2.03	19,763	2.56
อากรแสดมปี	3,410	0.68	4,122	0.76	5,242	0.84	6,703	0.87
รายได้อื่น ๆ	248	0.05	236	0.04	314	0.05	271	0.04
รวม	499,798	100	544,183	100	626,830	100	771,626	100

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2547)

จากผลการจัดเก็บภาษีอากรแยกตามประเภทภาษีของกรมสรรพากร ในปีงบประมาณ 2544 – 2547 มีผลการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทเพิ่มขึ้นทุกปี และภาษีที่จัดเก็บได้มากที่สุดคือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งการจัดเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้นนั้น อาจเป็นผลจากการการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี โดยการให้บริการที่ดีเพื่อเพิ่มความสนใจในการเสียภาษี รวมทั้งการให้บริการยื่นแบบแสดงรายการผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อเพิ่มช่องทางการให้บริการใหม่ ๆ แก่ผู้เสียภาษีให้รวดเร็ว โดยกรมสรรพากรได้เริ่มให้บริการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต สำหรับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.30) ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2544 และให้บริการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้เสียภาษีประเภทนิติบุคคล ครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2545 โดยให้บริการสำหรับแบบแสดงรายการภาษี ภ.ง.ด 51 ซึ่งเป็นการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลครั้งรอบระยะเวลาบัญชี และแบบแสดงรายการ ภ.ง.ด 50 รอบระยะเวลาบัญชี 1 มกราคม 2545 – 31 ธันวาคม 2545 ยื่นภายในวันที่ 30 พฤษภาคม 2546 ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 ในปีงบประมาณ 2544 – 2547 มีผลการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทเพิ่มขึ้นทุกปี ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นประเภทภาษีที่จัดเก็บได้มากที่สุด รองลงมา คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามลำดับ (ตารางที่ 1.3)

ตารางที่ 1.3 ผลการจัดเก็บภาษีอากรแยกตามประเภทของภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 ในปีงบประมาณ 2544 – 2547

ประเภทภาษี	2544		2545		2546		2547	
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	716.61	41.65	783.57	34.12	865.31	33.27	1,111.92	33.31
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	385.31	22.39	513.85	22.38	587.04	22.57	705.81	21.15
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	541.13	31.45	851.06	37.06	967.53	37.20	1,187.36	35.57
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	43.79	2.54	55.44	2.41	64.92	2.50	187.13	5.61
อากรแสตมป์	30.91	1.80	89.90	3.91	113.91	4.38	141.73	4.25
รายได้อื่น ๆ	2.57	0.15	2.64	0.11	2.52	0.10	3.75	0.11
รวม	1,720.59	100	2,296.46	100	2,601.24	100	3,337.70	100

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 (2547)

จากผลการจัดเก็บภาษีอากรแยกตามประเภทภาษี ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 ในปีงบประมาณ 2544 – 2547 ดังกล่าว ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากการให้บริการยื่นแบบผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของกรมสรรพากร มีส่วนทำให้ผู้เสียภาษีมองความสะดวกในการยื่นแบบแสดงรายการ และเป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้ผู้เสียภาษียื่นแบบแสดงรายการเพิ่มมากขึ้น สำหรับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ได้มีผู้ทำการศึกษาตัวกำหนดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่มผ่านระบบอินเทอร์เน็ตในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้เสียภาษีในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ แล้ว แต่ภาษีเงินได้นิติบุคคลยังไม่มีผู้ทำการศึกษา

สำหรับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล ภ.ง.ด 50 และ ภ.ง.ด 51 เป็นประเภทแบบแสดงรายการที่มีหน้าที่ยื่นแบบ คือ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยหรือตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ และกระทำการกิจการในประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนผู้เสียภาษีมากกว่านิติบุคคลที่มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลประเภทอื่น ผู้ประกอบการนิติบุคคลต้องแสดงรายละเอียดด้านรายได้ ต้นทุนขาย กำไรขั้นต้น ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร กำไรสุทธิ ตลอดจนการคำนวณภาษีที่ละเอียดตามแบบฟอร์มของแบบแสดงรายการ

จากข้อมูลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 ซึ่งมีสำนักงานสาขาจำนวน 12 แห่ง พบว่าในปี 2547 นิติบุคคลที่มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการ ภ.ง.ด 51,50 ทั้งหมดประมาณ 7,200 ราย ในจำนวนนี้เป็นนิติบุคคลที่ยื่นแบบแสดงรายการผ่านอินเทอร์เน็ต จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.69 เป็นนิติบุคคลที่ยื่นแบบแสดงรายการผ่านสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา จำนวน 7,078 ราย คิดเป็นร้อยละ 98.31 ของนิติบุคคลที่มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการ ภ.ง.ด 51, 50 ในปี 2547 ทั้งหมด (ตารางที่ 1.4) และเห็นได้ว่าผู้ประกอบการบริษัทจำกัดใช้บริการยื่นแบบรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต มีสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา และน้อยกว่าสัดส่วนที่ผู้ประกอบการที่เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดใช้บริการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการที่เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา การให้บริการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของกรมสรรพากร เป็นบริการที่ใหม่สำหรับผู้ประกอบการและผู้ประกอบการอาจขาดความรู้ความเข้าใจ หรือมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้บริการ จึงทำให้มีผู้ใช้บริการน้อยกว่าการยื่นแบบผ่านสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา

ตารางที่ 1.4 จำนวนนิติบุคคลที่มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการ ภ.ง.ด 51, 50 ในปี 2547
ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1

หน่วย : ราย

ประเภทนิติบุคคล ที่มีหน้าที่ยื่นแบบ ภ.ง.ด 51, 50	ยื่นแบบผ่าน อินเทอร์เน็ต	ยื่นแบบผ่าน สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา	รวม
1. บริษัทจำกัด			
- จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	51	2,749	2,800
- ไม่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	11	1,189	1,200
รวม	62	3,938	4,000
2. ห้างหุ้นส่วนจำกัด			
- จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	49	2,151	2,200
- ไม่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	11	989	1,000
รวม	60	3,140	3,200
รวมทั้งสิ้น	122	7,078	7,200

ที่มา : กรมสรรพากร. สำนักบริหารการเสียภาษีทางอิเล็กทรอนิกส์ (2547)

ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่งว่าผู้ที่มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลกลุ่มที่ใช้วิธีการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต และกลุ่มที่ใช้วิธีการยื่นแบบผ่านสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล ถูกต้องหรือไม่ และมีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการเลือกใช้วิธีการยื่นแบบทั้งกลุ่มที่ยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต และกลุ่มที่ยื่นแบบผ่านสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการยื่นแบบแสดงรายการ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อทดสอบถึงความรู้ความเข้าใจของบริษัทจำกัด ในการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล ในท้องที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1
- 2) เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล ของบริษัทจำกัด ในท้องที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1
- 3) เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรค ของบริษัทจำกัด ในการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล ในท้องที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและบริหารจัดการจัดเก็บภาษี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษารั้งนี้ มีขอบเขตที่จะศึกษาจากผู้ประกอบการจดทะเบียนประเภทบริษัทจำกัด ในท้องที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 ที่เป็นบริษัทจำกัดที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มที่มี หน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี ภ.ง.ด 51, ภ.ง.ด 50 โดยจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบริษัทจำกัด ที่ยื่นแบบแสดงรายการผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และกลุ่มบริษัทจำกัดที่ยื่นแบบแสดงรายการผ่าน สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ซึ่งมีรอบระยะเวลาบัญชีที่มีกำหนดการยื่นแบบแสดงรายการภาษี เงินได้นิติบุคคล ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 – 31 ธันวาคม 2547

1.5 นิยามศัพท์

สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 หมายถึงหน่วยงานบริหารส่วนภูมิภาคของ กรมสรรพากรที่ประจำอยู่ตามจังหวัดต่างๆ โดยมีสรรพากรพื้นที่เป็นหัวหน้าในการบริหาร หน่วยงาน (เดิมเรียกว่าสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่)

สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 คือ หน่วยจัดเก็บระดับจังหวัดมีสำนักงาน สรรพากรพื้นที่สาขาในความดูแลรับผิดชอบ 12 สำนักงานพื้นที่สาขา ประกอบด้วย

- สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเมืองเชียงใหม่
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเมืองเชียงใหม่(สาขา)
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสารภี
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาหางดง
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสันป่าตอง
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาจอมทอง
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาฮอด
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสะเมิง
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แจ่ม
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาอมก๋อย
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาดอยเต่า
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาดอยหล่อ

ภาษีเงินได้นิติบุคคล หมายถึงภาษีที่จัดเก็บจากนิติบุคคล หรือ หน่วยภาษีที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย หรือตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ กิจกรรมร่วมค้าหรือกิจการที่ดำเนินการเป็นทางการค้าหรือหากำไร รวมทั้งมูลนิธิหรือสมาคมที่ประกอบการมีรายได้บางกรณี การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจะจัดเก็บจากฐานภาษี 4 ประเภท คือ ฐานกำไรสุทธิ ยอดรายได้ก่อนหักรายจ่าย เงินได้ที่จ่ายจากหรือในประเทศ และการจำหน่ายเงินกำไรไปต่างประเทศ ฐานภาษีที่สำคัญคือ ฐานกำไรสุทธิ

ผู้ประกอบการจดทะเบียน หมายถึงผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 85 หรือมาตรา 85/1 หรือที่ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มชั่วคราวตามมาตรา 85/3

บริษัทจำกัด หมายถึง บริษัท ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยหรือตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ และกระทำการกิจการในประเทศไทยตามมาตรา 66 แห่งประมวลรัษฎากร

รอบระยะเวลาบัญชี หมายถึงรอบระยะเวลาบัญชีบัญชี ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลโดยทั่วไป ต้องคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกำไรสุทธิหรือรายรับก่อนหักรายจ่ายที่ได้จากหรือเนื่องจากกิจการที่ได้กระทำในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง ๆ ซึ่งรอบระยะเวลาบัญชีปกติกำหนดให้มี 12 เดือน เริ่มตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเป็นต้นไป (โดยทั่วไปรอบระยะเวลาบัญชีปกติ จะเริ่มตั้งแต่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม)

แบบแสดงรายการ ภ.จ.ด 50 เป็นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล ที่ใช้สำหรับบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยหรือตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศและกระทำการกิจการในประเทศไทยตามมาตรา 66 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลรัษฎากร โดยต้องยื่นแบบและชำระภาษีภายใน 150 วันนับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี โดยต้องยื่นเป็นประจำทุกกรอบระยะเวลาบัญชี ไม่ว่าจะมียาได้หรือไม่

แบบแสดงรายการ ภ.จ.ด 51 เป็นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลประจำปี ที่ใช้สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ต้องจัดทำประมาณการกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิตามมาตรา 67 ทวิแห่งประมวลรัษฎากร โดยต้องยื่นแบบและชำระภาษีภายในสองเดือนนับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาหกเดือนนับแต่วันแรกของรอบระยะเวลาบัญชี